

Patvirtinta
Panevėžio švietimo centro direktoriaus
įsakymu 2021 m. sausio 29 d. Nr. V-8

METODINĖ PRIEMONĖ

ĮVAIRIAPUSIŲ RAIDOS BEI INTELEKTO SUTRIKIMŲ TURINČIŲ MOKINIŲ UGDYMO METODAI

Panevėžio „Vyturio“ progimnazija
2021 m.

Parengė:

Specialioji pedagogė – logopedė Evelina Geštautienė
Specialioji pedagogė – logopedė Judita Butkevičienė

TURINYS

PRIEMONĖ SUDARYTA IŠ DVIEJŲ DALIŲ:

I DALIS – UŽSIĖMIMO MODELIS AUTIZMO
SPEKTRO SUTRIKIMŲ TURINČIAM MOKINIUI

II DALIS – „MOKOMĖS SKAITYTI“.

PROGRAMOS „ŽIŪRĖK IR MOKYKIS“ TAIKYMAS DAUNO SINDROMŲ
TURINČIAM MOKINIUI

I DALIS

UŽSIĖMIMO MODELIS AUTIZMO SPEKTRO SUTRIKIMŲ TURINČIAM MOKINIUI

Specialioji pedagogė – logopedė Evelina Geštautienė

3 klasės mokinys

Kompleksinė negalia dėl
įvairiapusio raidos
sutrikimo (vaikystės
autizmo)

Vidutinis judesio ir
padėties sutrikimas.

SĖKMĖS/ GEBĖJIMAI

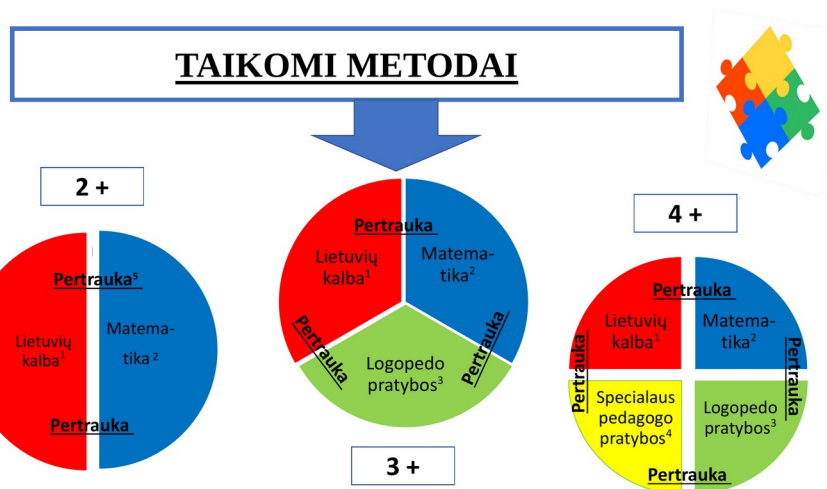
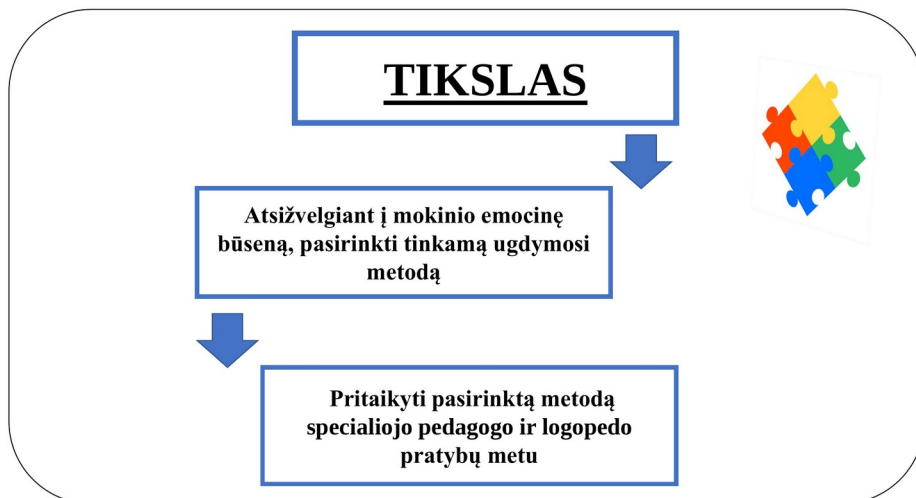

- Skaitymo gebėjimai
- Aritmetiniai veiksmai
- Bendradarbiavimas
- Pasitikėjimu grįšti santykiai
- Susitarimai
- Struktūra
- Žodžio laikymasis

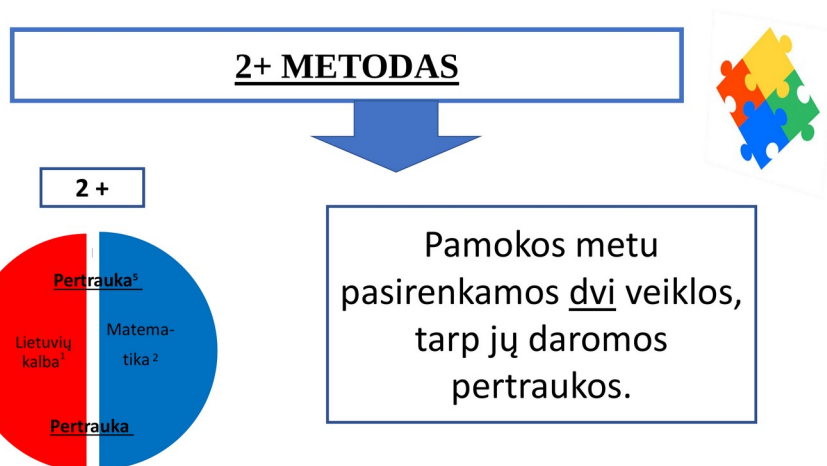
SUNKUMAI

- Adaptacija naujoje aplinkoje
- Mokymosi vietos pakeitimas
- Nauji „veidai“
- Nuotaikų kaita
- Dėmesio koncentracija
- Garsų tarimo sunkumai
- Neišlavėjusi foneminė klausa
- Siauras žodynas
- Girdimasis suvokimas
- Regimasis suvokimas
- Smulkioji ir stambioji motorika

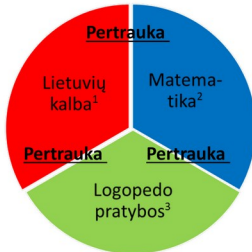
Metodą kūrė specialioji pedagogė Evelina Geštautienė, atsižvelgdama į individualius mokinio gebėjimus

3+ METODAS

3+

Pamokos metu
pasirenkamos trys
veiklos, tarp jų daromos
pertraukos.

4+ METODAS

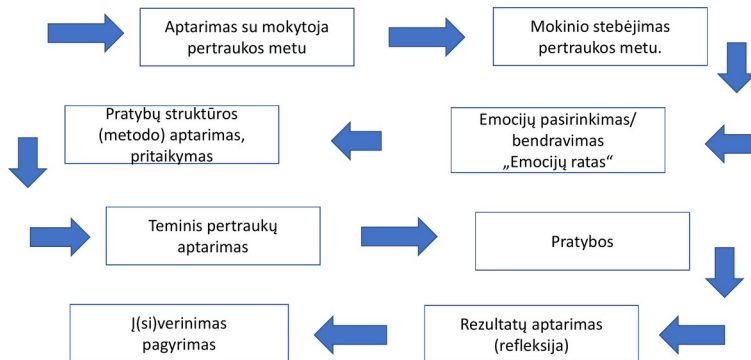

4+

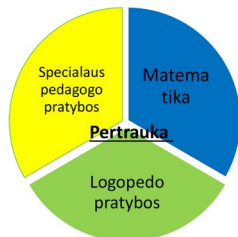
Pamokos metu
pasirenkamos keturios,
bet trumpos veiklos, tarp
jų daromos pertraukos.

Kaip parenkamas darbo metodas?

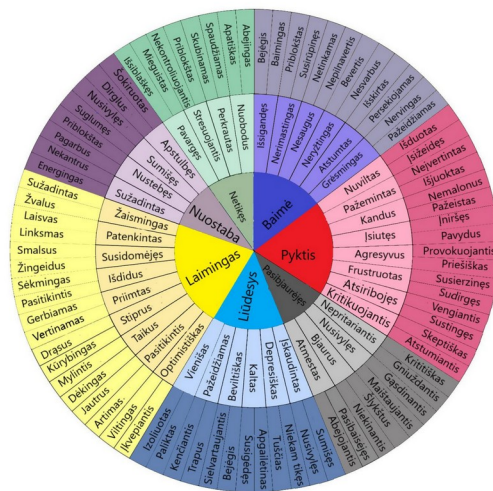
3+ METODAS/ PAMOKOS MODELIS

Mokinys darbingas.
Geros nuotaikos.

Priimami susitarimai.
Pratybų struktūra.

Motivacija
Pagyrimai
Įsivertinimas

EMOCIJŲ RATAS

LAIMINGAS

OPTIMISTAS

SĄVOKOS REIKŠMĖ/PAVYZDŽIAI

Priemonė panaudota iš: <https://www.seimostc.lt/2020/02/17/kodel-svarbu-pazinti-emocijas/>

Logopedo pratybos

- Trumpa artikuliacinė mankšta;
- Taisyklingi pūtimo pratimai;
- Garsų S-Š įtvirtinimas žodžiuose.

Stalo futbolą žaidžiame
kartu. Įmušus įvartį
sugalvoja (padedu jei
reikia) vardus, miestus,
augalus ir kt. su garsais S-Š

Specialaus
pedagogo
pratybos
pertrauka

Smulkiosios motorikos lavinimas. Pasiruošimas konkursui „Figūrų pasaulis“. Figūrų karpymas, modeliavimas, klijavimas. Kelių užsiėmimų veikla.

(Nuotrauka demonstruojama su tėvų leidimu)

SKAIČIAVIMAS STULPELIU SUDEDANT DEŠIMTIS

Matematika
Specialaus
Pedagogo
pratybos

Panaudotas žaidimas
„talpos su skaičiais nuo
0 iki 10
Bei smėlio maišeliai“

Kartu su mokiniu taikome į taikinius su skaičiais, mintinai skaičiuoja kiek taškų surinko.

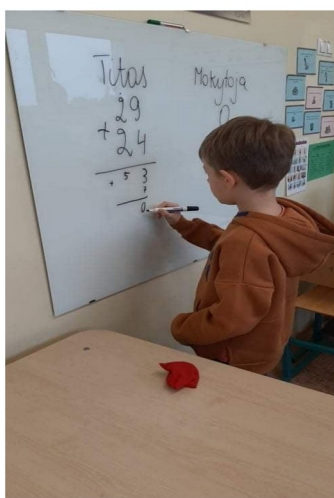
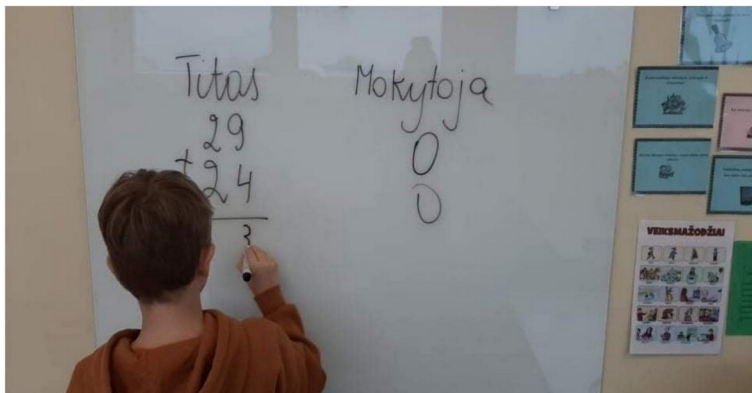

Minimali pagalba
atliekant sudėties
veiksmus mintinai

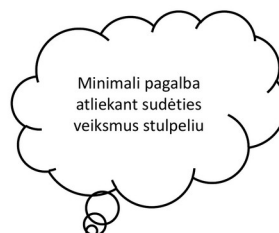

(Nuotrauka demonstruojama su tėvų leidimu)

SUDĖTIS STULPELIU

MINTINAI SUSKAIČIAVĘS
SURINKTUS TAŠKUS, TOLIAU
ATLIEKA SUDĖTĮ STULPELIU.

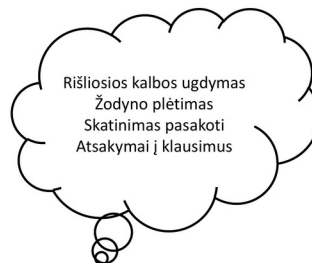
(Nuotrauka demonstruojama su tėvų leidimu)

PERTRAUKA

Mano augintinis. Pasakojimas. Gyvūnų apžiūra internete.

PAAIŠKINIMAI

Lietuvių kalba¹

- Lietuvių kalbai pasirenkamos užduotys pagal mokiniui individualiai pritaikytą lietuvių kalbos programą.
- Individualiai pritaikyta lietuvių kalbos programa yra aptariama bei parengiama kartu su dalyko mokytoja bei pradinio ugdymo mokytoja.
- Didelis dėmesys skiriamas skaitymui, teksto suvokimui, atsakymams į klausimus, teksto analizei.
- Kiek įmanoma didesnis vaizdinių priemonių naudojimas.

Matematika²

- Matematikai pateikiamos užduotys pagal mokinio gebėjimus bei individualiai pritaikytą matematikos programą.
- Individualiai pritaikyta matematikos programa yra aptariama bei parengiama kartu su pradinio ugdymo pedagogėmis.
- Kiek įmanoma didesnis vaizdinių priemonių panaudojimas.

PAAIŠKINIMAI

Logopedo pratybos³

- Pratybos fonetinį kalbos sutrikimą turinčiam mokiniui.
- Pratybos fonologinį kalbos sutrikimą turinčiam mokiniui.

Specialaus pedagogo pratybos⁴

- Sutrikusių funkcijų lavinimas per pamokas, įvairias veiklas, žaidimus.
- Smulkiosios ir stambiosios motorikos lavinimas.
- Kūrybiškumo ugdymas.

Pertrauka⁵

- Pertraukų skaičius priklauso pagal parenkamą metodą.
- Priklauso nuo mokinio įsitraukimo į veiklas/ užduotis.
- Atsižvelgiant į mokinio poreikius.
- Jos aptariamos užsiėmimo pradžioje, bet gali kisti užsiėmimo eigoje.

NAUDOJAMŲ PRIEMONIŲ PAVYZDŽIAI

Emocijų atpažinimui ir įvardijimui

NAUDOJAMŲ PRIEMONIŲ PAVYZDŽIAI

Logopedo pratybų metu

Priemonės įsigytos: <https://vaga.lt/garsu-namelis>

<https://www.ikea.lt/lt/products/vaiku-ikea/3-7-metu-vaikams/zaislai-maziems-vaikams/lustigt-zaidimas-laimes-ratas-art-30387038>

<https://de.aliexpress.com/item/4000063921420.html>

NAUDOJAMŲ PRIEMONIŲ PAVYZDŽIAI

*Specialaus pedagogo
pratybų metu*

Priemonės įsigytos: <https://online.depo-diy.lt/>

MOKINIO PASIEKIMAI TAIKANT METODA

- Adaptacija naujoje aplinkoje (pritaikymas);
- Bendravimo įgūdžių stiprinimas, emocijų pažinimas, valdymas;
- Dėmesio koncentracija;
- Taisyklingas garsų tarimas;
- Teksto suvokimas;
- Platėjantis žodynas;
- Stebimi girdimojo bei regimojo suvokimo teigiami pokyčiai;
- Stebimi teigiami akademiniai pasiekimai

IŠVADOS

- Pasitikėjimas leidžia mokiniui jaustis saugiai ir pakeisti aplinką.
- Aptarta pamokos struktūra suteikia mokiniui emocinio stabilumo ir supratimo.
- Vaizdinių priemonių pagalba mokinys lengviau išmoksta ir įtvirtina žinias.
- Neatskiriama ugdymo dalis – bendradarbiavimas su mokytojais.
- Nuolatinis bendradarbiavimas su tėvais (pagyrimai, sėkmės/nesėkmės, tolimesnė ugdymo eiga), išklašymas, patarimai, pastebėjimai..

Pasiteisinusios veiklos :

- Žodyno/rišliosios kalbos plėtimas (internete ieškome pasirinkę pagal temą: augalai, gyvūnai, daiktai ir kt., juos žiūrime, lyginame);
- Emocijų ratas (jausmų pažinimas);
- Bendri lavinamieji žaidimai (domino – garsų įtvirtinimui) ir kt.

PASTEBĖJIMAI

Kad ir kokie geri, pasitikėjimu grįsti tarpusavio santykiai, pasitaiko visokių „dienų“ ir tada tiesiog neveiks joks pasirinktas užsiėmimo modelis. Tokioje situacijoje kiekvienas specialistas geriausiai pažįsta mokinį, žino jo pomėgius ir randa būdus, kaip išnaudoti pamokos laiką naudingai. Svarbiausia, kad mokinys būtų emociškai saugus ir stengtųsi, kad tokios pamokos būtų išimtis, o ne taisyklė.

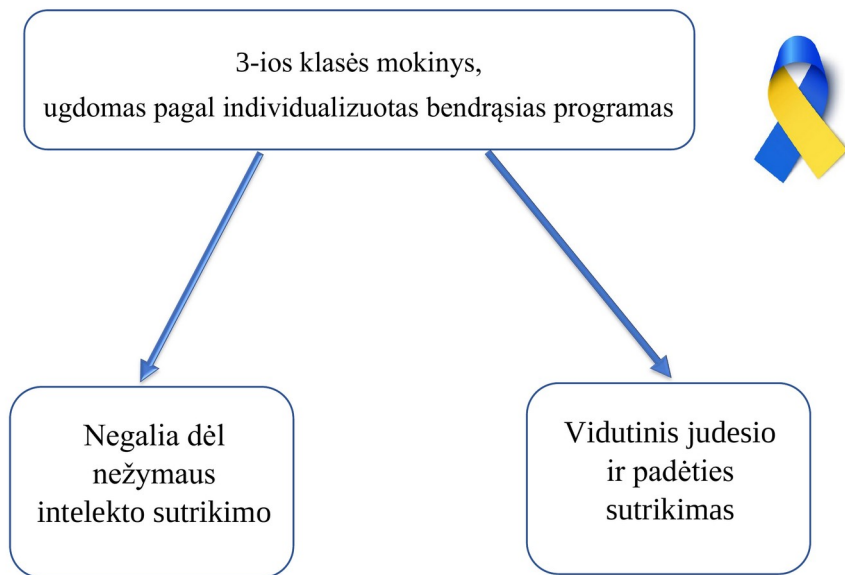
TU ESI SVARBUS

II DALIS

„MOKOMĖS SKAITYTI“

PROGRAMOS „ŽIŪRĖK IR MOKYKIS“ TAIKYMAS
DAUNO SINDROMĄ TURINČIAM MOKINIUI

Specialioji pedagogė – logopedė Judita Butkevičienė

GEBĖJIMAI/SĖKMĖS

-
- Gera regimoji atmintis;
  - Bendravimas;
  - Lengvai prisitaiko prie naujovių;
  - Patinka muzikinė veikla, šokis;
  - Noriai pasakoja, dalinasi savo įspūdžiais;
  - Jungia nesudėtingus skiemenis su atvirais balsiais, geba perskaityti paprastus dviskiemenius žodžius (kartais su pagalba, naudojant paveikslėlius).

SUNKUMAI

- Bloga dėmesio koncentracija;
- Sunku sklandžiai kalbėti, reikšti mintis žodžiais;
- Garsų tarimo, įtvirtinimo kalboje sutrikimai;
- Kalba gramatiškai netaisyklinga;
- Neišlavėjęs foneminis suvokimas, garsinės analizės ir sintezės įgūdžiai;
- Neišplėtotą rišioji kalba;
- Neišlavėjusi smulkioji motorika;
- Ugdytose reikalinga pastovi individuali pagalba;
- Emocijų nestabilumas.

Programa „Žiūrėk ir mokykis“ turintiems Dauno sindromą

Tikslas – ugdyti mokinio pažinimą, kalbą, skaitymą ir atmintį.

Vaikai su Dauno sindromu mokosi skaityti lygiai taip pat kaip ir visi kiti. Jie pereina tuos pačius lygius pradedant paveikslėlių žodynu (logografinis skaitymas). Toliau seka fonetinis mokymas ištariant pirmiausia visą žodį, po to atskirai raides ir skiemenis, naudojant paveikslėlių žodyną.

1 ETAPAS

Logografinis skaitymas

Mokymo eiga:

1. Ant stalo prieš mokinį padedamos 4-ios užverstos kortelės su paveikslėliais.
2. Mokinys pasirenka vieną kortelę, ją atverčia ir įvardija paveikslėlio pavadinimą.
3. Taip iš eilės atverčiamos visos kortelės su paveikslėliais ir pasakomi jų pavadinimai.
4. Ant stalo padedamos 4-ios kortelės su žodžiais tų paveikslėlių pavadinimų, kuriuos prieš tai išvardino mokinys.
5. Specialistas perskaito kortelėse po vieną žodį ir prašo mokinio pakartoti.
6. Mokinys, pakartojęs žodį, susieja jį su paveikslėliu.
7. Mokymas vyksta kartojimo principu su tomis pačiomis paveikslėlių ir žodžių kortelėmis.
8. Kai mokinys gerai įsimena grafinį žodžio vaizdą, „perskaito“ jį ir be paveikslėlio.
9. Pamažu vaiko žodynas plečiamas mokantis naujų žodžių. Geriausia tai atlikti pasirenkant vieną temą, pvz. naminiai gyvūnai.

Vaikų su Dauno sindromu kalba ir suvokimo lygis atsilieka, todėl mokant skaityti sakiniai turi būti paprasti, susidedantys iš kelių žodžių. Žodžiai turi būti suprantami, atspindėti vaiko kasdienybę.

LOGOGRAFINIAM SKAITYMOI NAUDOJAMOS PRIEMONĖS

PAVEIKSLĖLIS → ŽODIS → SAKINYS

			ŠOKOLADAS		GERIU KEFYRĄ
			KEFYRAS		SALDUS ŠOKOLADAS
			KEPURĖ		ŠILTA KEPURĖ
			MAŠINA		MAŠINA VAŽIUOJA

Priemonę sukūrė specialioji pedagogė J. Butkevičienė pagal programą „Žiūrėk ir mokykis“, atsižvelgiant į individualius mokinio gebėjimus.

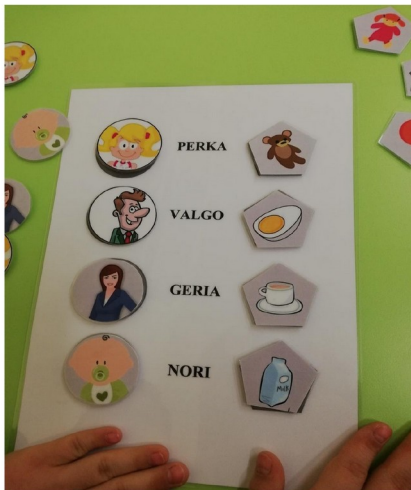
PAVEIKSLĖLIS → ŽODIS → SAKINYS

			SULTYS		POMIDORŲ SULTYS
			SRIUBA		MAMA VERDA SRIUBĄ
			VARPELIS		SKAMBA VARPELIS
			SŪRIS		SKANUS SŪRIS

Priemonę sukūrė specialioji pedagogė J. Butkevičienė pagal programą „Žiūrėk ir mokykis“, atsižvelgiant į individualius mokinio gebėjimus.

2 ETAPAS

Sakiniai su žodžiais ir paveikslėliais

Mokant skaityti, naudojamos priemonės su paveikslėliais bei simboliais, reiškiančiais veikėją ar jo atliekamą veiksmą. Taip mokiniui lengviau perskaityti sakinį, ugdoma taisyklinga jo kalba.

Sakinyje daiktavardis derinamas su būdvardžiu ir skaitvardžiu:

AŠ MATAU PENKIAS ŽALIAS SUKNELES

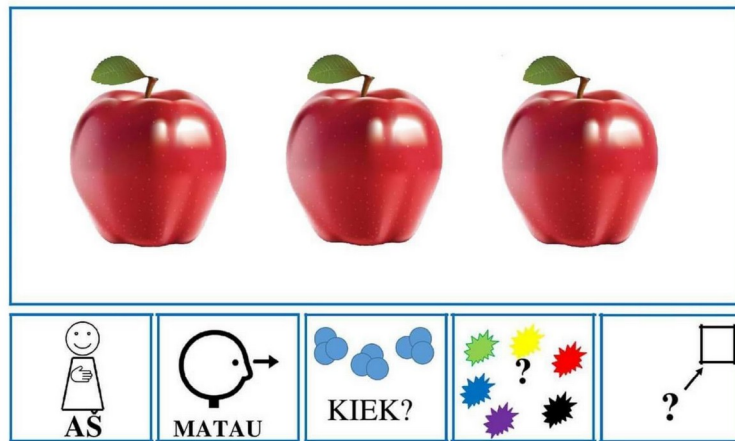
Priemonė panaudota iš: <http://logoped-crimea.ru/posobija-logopedam/>

ЕЛЕНА КРУОГЛА
учитель-логопед

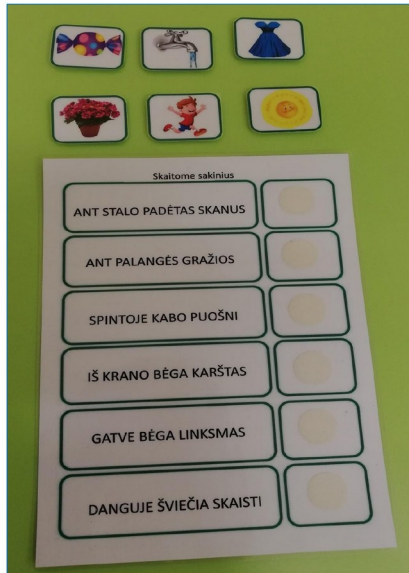
AŠ MATAU TRIS RAUDONUS OBUOLIUS

Priemonė panaudota iš: <http://logoped-crimea.ru/posobija-logopedam/>

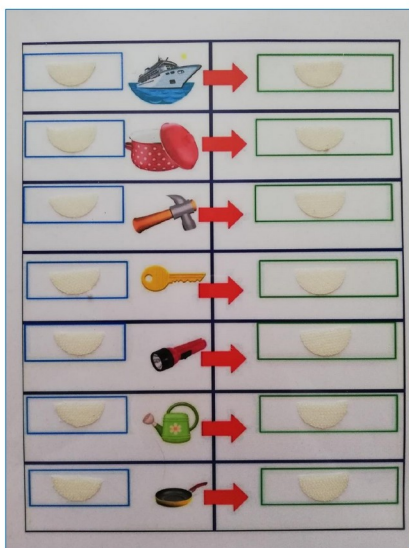
ЕЛЕНА КРУОГЛА
учитель-логопед

*Mokinys užbaigia sakinį parinkdamas tinkamą paveikslėlį.

*Mokinys priskiria paveikslėliams pavadinimus. Nusako jų paskirtį.

*Daiktų apibūdinimas. Būdvardį kaitome skaičiumi, gimine.

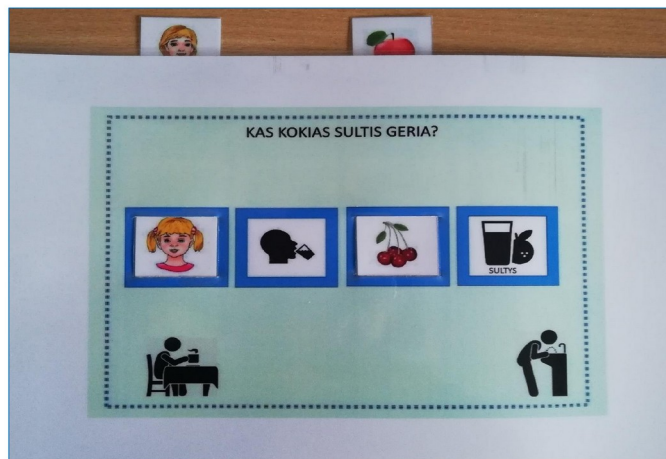

*Priemonės parengė specialioji pedagogė J. Butkevičienė atsižvelgiant į individualius mokinio gebėjimus.

*Sakinių sudarymas naudojant paveikslėlius ir simbolius.
BERNIUKAS SĖDI ANT KĖDĖS.

*Sakinių sudarymas naudojant paveikslėlius ir simbolius.
MERGAITĖ GERIA VYŠNIŲ SULTIS.

*Priemonės parengė specialioji pedagogė J. Butkevičienė atsižvelgiant į individualius mokinio gebėjimus.

3 ETAPAS

Skaitome knygas

Reikalingos mokymo priemonės:

1. Lapas-lentelė, kuriame surašyti žodžiai (tokie patys kaip kortelėse).
2. Kortelės su žodžiais.
3. Knyga, kurioje yra sakiniai iš trijų žodžių (sakiniai atitinka paveikslėlį, o žodžiai tokie patys kaip kortelėse).

Mokymo eiga:

1. Perskaitome pirmą sakinį iš knygos kartu: mokinys žiūri į paveikslėlį ir seka skaitomus žodžius (parodo pirštu žodžius, kuriuos skaitome).
2. Padedamas lapas-lentelė prieš mokinį. Parodomas pirmas žodis kortelėje ir kartu perskaitomas. Mokinys skatinamas pažiūrėti į lapą-lentelę ir surasti tokį pat žodį.
3. Mokinys uždeda kortelę šalia atitinkamo žodžio lape ir dar kartą perskaito žodį.
4. Pakartojami tie patys žingsniai su visomis žodžių kortelėmis.
5. Sudėjus visus žodžius ant lapo, pagiriame mokinį.
6. Skaitome knygą, kurioje yra tie patys žodžiai.

Mokinio knygelės pavyzdys

Priemonę sukūrė specialioji pedagogė J. Butkevičienė pagal programą „Žiūrėk ir mokykis“, atsižvelgiant į individualius mokinio gebėjimus.

ŽODŽIŲ IŠRINKIMAS

Mokymo priemonės:

1. Keturios paveikslėlių kortelės su užrašytais žodžiais kitoje jų pusėje.
2. Sakinių knyga, kurioje yra tie patys žodžiai, kaip ir kortelėse.

Mokymo eiga:

1. Skaitome knygą kartu: pažiūrime į paveikslėlius ir perskaitome žodžius mokiniui. Skatiname jį dalyvauti (sekti pirštu žodį, kurį skaitome).
2. Mokiniui parodomos kortelės su paveikslėliais. Atverčiame ir perskaitome ten užrašytą žodį.
3. Padedama atversta kortelė ant stalo su parašytu žodžiu.
4. Paprašome mokinio perskaityti žodį.
5. Jei mokinys pamiršo žodį, skatinti atversti kortelę ir pažiūrėti į paveikslėlį.
6. Pakartoti 4 – 5 žingsnius su likusiomis kortelėmis.
7. Mokymas baigiamas skaitant sakinių knygą, kurioje yra tie patys žodžiai, kaip ir kortelėse.

Mokinio pasiekimai taikant programą „Žiūrėk ir mokykis“

- Šio metodo taikymas pagal programą „Žiūrėk ir mokykis“ remiasi gera mokinio regimąja atmintimi. Kartojant tas pačias užduotis, mokinys įsimena daug žodžių.
- Lavėja mokinio kalbos gramatinė sandara.
- Gerėja žodžių garsinės analizės ir sintezės įgūdžiai.
- Plėtojamas žodynas, lavinami rišliosios kalbos įgūdžiai.
- Mokinys skaito skiemenimis. Lengviau sekasi perskaityti dviskiemenius žodžius su atvirais balsiais. Vis mažiau tenka naudoti paveikslėlių žodyną.

Be įprastinių, taikomos ir informacinės komunikacinės priemonės. Įvairių programų, tokių kaip Wordwall, LearningApps dėka sukuriamos užduotys. Jų padedamas mokinys žaismingai įsitraukia į skaitymo įgūdžių lavinimo procesą. Ypatingai tai pasitarnauja nuotolinio mokymosi metu.

Parengtos IKT užduotys:

Mokausi skaityti: <https://wordwall.net/resource/1423963/mokausi-skaityti>

Sudaryk žodžius: <https://wordwall.net/resource/1487837/sudaryk-%c5%beod%c5%beius>

Daiktų apibūdinimas: <https://wordwall.net/resource/1278547/koks-kokia-kokie-kokios>

Daiktavardžio ir būdvardžio derinimas:

<https://wordwall.net/resource/1161075/b%C5%ABdvard%C5%BEio-ir-daiktavard%C5%BEio-derinimas>

Skaitome sakinius: <https://learningapps.org/display?v=pttfo6tjk21>

Parink piešiniui žodį: <https://learningapps.org/display?v=phruxq5q517>

Žodžių garsinė analizė: <https://wordwall.net/resource/1255862/pavasara%C4%af-%c5%beydin%C4%8dios-g%C4%97l%C4%97s>

UGDYMAS KIEKVIENAM

Nors ši programa skirta mokiniams, turintiems Dauno sindromą, ji puikiai gali būti taikoma ir mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, ASS sindromą ir kitais atvejais, kai mokinio stiprioji pusė yra regimoji atmintis.